

Bezienswaardigheden op de Veluwe

Gerjan Crebolder

< Deel 2 >

De Veluwe is een overwegend beboste landstreek in de Nederlandse provincie Gelderland en met 1000 vierkante kilometer het grootste natuurgebied van Nederland.

Nederland heeft waarschijnlijk het hoogste aantal musea, oudheidkamers en grote, voor het publiek te bekijken particuliere verzamelingen ter wereld. Tenminste, in verhouding tot de grootte van het land natuurlijk. Al die door de overheid of particulieren bijeengebrachte collecties hebben een thema: geschiedenis, kunst, kunstnijverheid, techniek, dieren, noem maar op. Daarnaast kennen we industrieel erfgoed waaronder ook oude voertuigen worden gerekend en daarnaast bijvoorbeeld organisaties die zich bezighouden met het behoud van oude dierenrassen of planten en bomen.

Aansluitend aan het landgoed 'Oud Groevenbeek' ligt de Groevenbeekse heide waarop enkele grafheuvels te vinden zijn. Harderwijk (<https://www.harderwijk.nl/>) is een oude vissersplaats aan de voormalige Zuiderzee; nu het Veluwemeer en verderop, aan de overkant, ligt de provincie Flevoland. Harderwijk is een van de oude Veluwse steden. Dat zijn: Arnhem, Wageningen, Nijkerk, Harderwijk, Elburg en Hattem. Alle overige plaatsen, groot of klein, zijn officieel dorpen. Steden hebben in de middeleeuwen stadsrechten gekregen. Daardoor mochten deze versterkingen, zoals stadsmuren met poorten bouwen, markten houden, goederen opslaan, recht spreken en soms zelfs hun eigen munten slaan. Aan de nieuwe boulevard is het Dolfinarium te vinden en tussen die boulevard en het oude centrum staat de Vispoort die vele honderden malen door kunstschilders werd vereeuwigd. Harderwijk kent in elk geval drie musea: het Stadsmuseum en het Marius van Dokkum Museum zijn het bekendst. In het eerste museum vind je veel over de geschiedenis van de stad en in het andere vrolijke en grappige moderne schilderijen van Marius van Dokkum. Daarnaast bestaat er nog het Bottermuseum waar aandacht wordt geschonken aan de oude, houten vissersschepen waarmee vanuit Harderwijk en andere plaatsen, op de Zuiderzee werd gevist.

Via Hierden is het volgende interessante dorp Nunspeet en daarna het stadje Elburg. In de buurt van Hierden ligt een gebied dat bekend staat als 'Frankrijk'. Daar landde in januari 1871 een gasballon afkomstig uit de door de Duitsers omsingelde stad Parijs. De ballon had post bij zich voor de regering in ballingschap die in Bordeaux verbleef. Vlakbij Hierden staat hotel-kasteel 'De Essenburg', waar ooit een Rooms-katholieke orde was gehuisvest en nu nog een paar paters verblijven. Via Hulshorst met het natuurgebied het Hulshorsterzand, bereiken we Nunspeet. Daar staat het Noord-Veluws Museum (<https://www.noord-veluws-museum.nl/>) waar heel veel werk van Veluwse schilders te vinden is, onder

andere ook schilderijen van de Joodse kunstschilder Martin van Monninckendam die vele jaren in het dorp Stroe zijn zomervakanties doorbracht. Het dorp stond vroeger wel als kunstenaarskolonie bekend net zoals Bergen in Noord-Holland of bijvoorbeeld Laren. Ook in het dorp Voorthuizen woonde vroeger een aantal kunstschilders zoals de gebroeders Arnold en Edzard Koning.

Het vestingstadje Elburg (<https://www.bezoek-elburg.nl/>) is eeuwenoud en behoort tot de meest bezienswaardige Hanzesteden. Dat was eigenlijk een middeleeuwse organisatie van handelssteden aan de Noord- en Oostzee waar onder andere ook Deventer, Kampen en Zwolle deel van uitmaakten. Elburg heeft vier musea. Museum Elburg is gewijd aan de geschiedenis van het stadje dat nog hele stukken oude vestingmuren en een fraaie stadspoort heeft. De Joodse synagoge (sjoel) is mooi gerestaureerd en nu ook een museum. Het Nationaal (kerk)orgelmuseum is ook in Elburg te vinden evenals, net zoals in Harderwijk, een Bottermuseum met een werf waar deze schepen vroeger werden gebouwd. Nu worden ze daar gerestaureerd. De stoepen voor veel huizen in het oude centrum zijn belegd met grote kiezelstenen waarin afbeeldingen zoals van sterren of zeedieren zijn verwerkt.

Via Oldebroek en Wezep komen we aan in Hattem (<https://www.visithattem.nl/>), alweer een oud Veluws vestingstadje van waaruit in de verte je de stad Zwolle kan zien. Die stad ligt in de provincie Overijssel. Ook Hattem is een Hanzestad en telt vier musea. Twee daarvan zijn gewijd aan kunstenaars. In het Voerman Museum is veel werk van vader en zoon Jan Voerman te vinden. Senior maakte schitterende schilderijen van de langs Hattem lopende rivier de IJssel en zijn zoon werd onder meer bekend door zijn aquarellen die als inplak-plaatjes bestemd waren om in Verkade-albums te worden geplakt. De firma Verkade gaf die plaatjes cadeau bij de aankoop van ontbijtkoeken en dergelijke. In het tweede kunstmuseum is werk te zien van de illustrator Anton Pieck die talloze tekeningen maakte van Nederland in het midden van de 19de eeuw. Ook werkte Anton mee aan het ontwerp van Nederlands grootste attractiepark 'De Efteling'. Veel van de tekeningen van Anton Pieck werden gebruikt om er kerstkaarten van te maken.

